

ÇOCUK KORUMA(MA) KANUNU; KORUYUCU VE DESTEKLEYİCİ (SÖZDE)TEDBİRLER ve ACI DURUM

Çocuk ve Çocuk Ağır Ceza Mahkemelerine gerek yoktur.

Nihat Tarimeri
Sosyal Hizmet Uzmanı

Bir Proje Çalışması

1) Geçtiğimiz günlerde “Türkiye Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı”nın Avrupa Birliği Projesi kapsamında bir çalışması olan “Türkiye Çocuk Adalet Sistemine Sivil Toplum Gözüyle Bakış Projesi Kitabı” yayınlandı. Çocuk Koruma Kanununun uygulamalarına yönelik bu proje çalışmasında Ankara’da bulunan Çocuk Mahkemeleri ile Çocuk Ağır Ceza Mahkemelerinin, Çocuk Koruma Kanunu’nun kabul edildiği 2005 yılından günümüze kadar verilen kararların değerlendirilmesi ve de Türkiye’de adalet sisteminde çocuklar için yapılan düzenlemelerin ve Çocuk Koruma Kanunu’nun uygulamadaki durumu; çocuk suçluluğunun son yıllardaki grafiği ve geldiği noktanın da değerlendirilmesinin hedeflendiği görülmektedir. Vakıftan ücretsiz olarak temin edilebilecek kitapta yer alan bilgilere göre ise çocuk adalet mekanizmasının farklı aşamalarında yer alan TBMM, Adalet Bakanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı), Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ile çocuk hakları ve çocuk suçluluğu alanında çalışan STK’lar ile yuvarlak masa toplantılarının düzenlendiği görülmektedir. Bu kurumlarda çalışan uygulayıcılarla görüşmeler yapılmıştır. Proje kapsamında, iki seminer gerçekleştirilmiş, arama konferansı, toplantılar yapılmıştır. Yine proje kapsamında farklı ülke uygulamaları incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Çocuk Koruma Kanunu uygulamalarından bazı yansımalar

2) Temmuz 2005’den beri uygulanmakta olan 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun aslında bir “Çocuk Koruma (ma) Kanunu” olduğunu da somut olarak ortaya koyan bu çalışmaların ve değerlendirmelerin yer aldığı kitabın 20 inci sayfasında mahkeme hakimleri ve uzmanları ile yapılan yuvarlak masa toplantıları ayrıca yer almaktadır.

“MAHKEME HÂKİMLERİ VE UZMANLARIYLA GÖRÜŞMELER” başlıklı Av. Bilal Kolbükten tarafından kaleme alınan bölüm şu şekildedir.

“Projemiz kapsamında düzenlenen yuvarlak masa toplantıları Çocuk Koruma Kanunu’nu farklı açılardan uygulayıcıların mevcut durum, yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri konusunda görüşlerinin alınması amacıyla gerçekleştirildi. Bu toplantılarımıza farklı bakanlıkların farklı alanlarından katılımlar sağlandı ve genel olarak her alandaki sorunları tartışabilme, konuşabilme olanağı sağlayan bir çeşitlilik sağlandığını söyleyebiliriz.

*Proje ekibi olarak bizim için **doğrudan, gerçekçi, sağlıklı** bilgiler almak her zaman en önem ölçüt olduğundan Ankara Çocuk Mahkemesi Hâkimleri ve Çocuk Mahkemesi Sosyal T Çalışmacılarıyla derinlemesine görüşmeler yaptık; yaşadıkları sorunları ve çözüm önerilerini hiçbir yorum yapmadan doğrudan kendi ifadeleriyle, aşağıda sunuyoruz: “Türkiye’de, Çocuk Hakları Sözleşmesi’ne uygun düzenlemeler getirildi, ancak alt yapısı sağlam olmadığı için bunlar iç hukuka yansımada. Yapılan düzenlemeler sözde kaldı.”*

“ÇKK 35. maddeye uygun sosyal inceleme raporu hazırlanamıyor.

Mahkemeye istediğimiz rapor ile bize sunulan rapor aynı değil, sosyal inceleme raporundan daha çok ön görüşme raporu olarak mahkemeye sunuluyor. Bunun başlıca sebepleri; çocuğun yaşadığı sosyal çevrenin yakından takip edilmesi için gerekli araç ve gereçlerin olmaması ve uzmanın güvenliğinin sağlanamamasıdır. Ayrıca fiziki koşulların yetersiz olması, sosyal hizmet uzmanının çocukla görüşme yapabileceği ayrı odanın mevcut olmamasıdır.”

“Soruşturma aşamasında Cumhuriyet Savcılığı’nın alacağı kararlarda yön çizmesi için SİR istenmelidir. Ancak bu soruşturma aşamasında değil yargılama aşamasında yapılmaktadır.”

“Çocuk Mahkemeleri Türkiye’de yaygınlaştırılmalıdır. Çocuk Mahkemesi hakim ve savcılarının bu konuda ayrı bir eğitim almaları ve özenle seçilmeleri gerekmektedir.”

“Tedbir kararları gerektiği gibi uygulanmıyor. Mahkeme Hakimi olarak ceza yargılanmasında tedbir kararlarını uygulamaktan kaçınıyorum, çünkü bu durum çocuk tarafından ödüllendirmek gibi algılanıyor.”

“Ayrıca bu tedbirleri uygulayan kurumlarda sorunlar ve eksiklikler var; örneğin sağlık tedbirleri uygulamasındaki en büyük eksiklik, sağlık tedbiri yalnızca madde bağımlılarına uygulanıyor. Mahkememize sunulan uygulama raporlarında madde bağımlılığının telkinle tedavi edildiği bildiriliyor.”

“ÇKK’nın 19. maddesi eski haline dönmelidir. Savcılık aşamasında olan her suçun mahkemeye gelmesine neden oluyor. İlgilenilmesi gereken daha önemli vakalar var iken mahkemeye gelmeden halledilebilecek olan vakalarla ilgilenilerek hakimin iş yükü artıyor. Çocuk mahkemesi hakimi yetkilerinin diğer hakimlerden farklı ve fazla olması gereklidir. Bazı vakalar hakimin kişisel becerisine bırakılmalıdır. Bu konuda gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.”

“Çocuğun ailesinde rol-model aldığı kişilerde suça eğilim ve suç oranı fazla ise çocukta suç oranı da fazla oluyor. Bu nedenle çocuğu aileden alırken tedbir kararları tekrar düşünülüyor.”

“Yeteri kadar çocuk mahkemesi kurulup hakim sayısı arttırılmalı ve personel eğitilmelidir. Çocuk mahkemesi hakimi çocuklar için yapılan uluslararası sözleşme kurallarını bilmelidir. Çocuk yargılamaları diğer yargılamalar gibi değildir, çocuğun yüksek yararı düşünülmelidir. Hakimler üzerindeki ciddi iş yükü artışından dolayı çocuklar ile yeterince ilgilenilemiyor.”

“Çocuk mahkemesi adliye içerisinde diğer mahkemelerle aynı çatı altında olmamalıdır. Uzmanların çocuklar ile görüşme yapabilecekleri bir uzman görüşme odası olmalıdır ve uzmanlara SİR için araç tahsis edilmelidir.”

“Türkiye’de tedbirleri uygulayan kurumlar arası diyalog ve işbirliği eksikliği var. Kurum ve kuruluşlar işbirliği yapmak yerine birbirlerini rakip olarak görüyorlar. Birlikte üretim fikir alışverişi mantığı ne yazık ki yok. Kurumların algısını, zihniyetini değiştirmek gerekir. Kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon sağlanmalıdır. Kurumlar çocuk için çalıştıklarının bilincine varmalıdır ve çocuğun yüksek yararını gözetmelidirler.”

“Denetimli serbestlik kararlarını savcılık izliyor. 3 aylık süre ile mahkemeye raporlar sunuluyor. Ancak savcılarının da kadro sıkıntıları var. Türkiye’de çocuk yargılamasında ne yazık ki günü kurtarma politikası var. Yasa da var olan amaçların okunmadığını ve önemsenmediğini düşünüyorum.”

“Sosyal hizmet uzmanı, psikolog ve pedagog arasında birlikte çalışma eksikliği var. SİR için uzmanlara araç ve güvenlik sağlanmıyor ve ayrı bir görüşme odası yok. SİR için mevzuat engeli yoktur. SİR’in ciddiyeti hakimin takdirindedir. Örneğin Çocuk Ağır Ceza Mahkemelerinde SİR’ler okunmuyor, yalnızca dosyada bulunması gereken bir evrak olarak değerlendiriliyor.”

“Mahkemedeki iş yükü fazlalığından dolayı çocukla fazla ilgilenilemiyor. Uzman bir gün içerisinde 10-15 arası görüşme yapmak zorunda bu nedenle çocuğa ilgi gösteremiyor ve alınacak kararlarda çocuğun katılımı sağlanamıyor.”

“Kurumlar çocuğu korumakta sıkıntı yaşıyorlar. Çocuğun aile içerisinde suça sürüklenmesi nedeniyle çocuğun aileden alınması ve “barınma” tedbiri verilmesi gerekiyor ancak ailenin çocuğu kurumdan alıp tekrar suçta kullandığını sıklıkla görüyoruz. Ve şu andaki sistem bunu önleyemiyor. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’nın suça sürüklenen çocuklar için düzenlediği kurumların çalışma biçimini yeniden gözden geçirmesi gerekiyor.”

“Çocuğa kelepçe takılması ile ilgili gerekli yasa var fakat zihniyet değişikliği olmadığı için uygulamaya yansımıyor.”

“Çocukların ciddi travmalar yaşadığı durumlarda, olumsuz rol modelleri, aile tarafından suça yönlendirme ile karşımıza çıkıyor. Bu tür çocuklara yönelik ceza dışında bir müdahale yapılamıyor, müdahale yapılmaması nedeniyle çocuk yine aynı sosyal çevreye geri dönüyor ve yeniden suça yönelebiliyor. Çocuk sosyal çevresi içinde bir birey olduğu için, sosyal çevresini iyileştirmeye yönelik politikalar olmalıdır.”

“ÇKK öncesi kurumlar arası diyalog daha fazla idi. Fakat artık kişisel inisiyatifler yürüten bir yöntem olmadığı için diyalog kurulmuyor. Görüşme için kurumlara gidildiğinde gereken kolaylık sağlanmıyor. Gerekli yazı, izin vb. soruluyor. Bu durum kurumlar arası işbirliği eksikliğinin olduğunu gösteriyor.”

Gömlek yırtılmıştır

3) Dolayısıyla özellikle Kıta Avrupa’sındaki genel uygulamalardan ve yaklaşımdan oldukça farklı olarak “Medeni/Yurttaşlık Hukuk”u bağlamında sosyal hizmetler yöntemleriyle çocuk ve gençlerin “teknik” olarak korunup kollanmaları ile ceza hukukunu birlikte uygulanmasına yönelik kendine özgün düzenlemeler içeren “Çocuk Koruma Kanunu/ÇKK”nun Ankara gibi bu ülkenin başkentinde bile böyle sorunlar içerecek şekilde uygulanır olması aslında bu konunun ve sorunun önemini ve de böyle bir uygulamanın nasıl bir yanlış yapılandırılma sonucu ortaya çıktığını da açıkça ortaya koymaktadır. Çünkü; hem kamusal müdahaleyi de içeren “koruma” alanında hem de “ceza hukuku” alanında nerdeyse bir asırdan beri ayrı ayrı ancak paralel bir şekilde çocuk ve genci odak alan genel yaklaşım ve uygulama 2005 yılında bile Türkiye Cumhuriyetinde yaşayan çocuk ve gençler için uygun görülmemiştir. Onun yerine çocuk ve gençlerin cezalandırılmalarına yönelik bir asır önce terk edilen geleneksel bir uygulama kutsanan ezberler ve kavramlar bağlamında uygun görülmüştür. Bu yönde de entelektüel, teknik, akademik ve siyasi bir “irade” ortaya konmuştur. Halen devam ettiği de görülen bu “irade” bağlamında ise çalışmada farklı bir sonucun ortaya çıkması da olanaklı değildir. En azından bu proje çalışmasına yansıyan sorunlar yaşanan sorunların çokta küçük bir kısmını göstermektedir. Üstelik bu yaşanan sorunlar yaşanmasın diye bu yedi senelik süre içinde birçok eğitim çalışmaları da yapılmıştır. Seminerler paneller düzenlenmiştir. Bu yönde vergi verenlerce karşılanan kamu kaynakları da harcanmıştır. Ancak bu çalışmalarında boşa çabalar olduğu, bazı mazeretler içinde zemin oluşturulduğu görülmektedir. Kutsanan ezberler ise aynen devam etmiştir. Böylece bu sorunların temelini oluşturan başta yaklaşım ile ilgili sorunlar olmak üzere aynı zamanda sosyal hizmetler ve hukuksal alanda oluş(turu)lan yapısal sorunların görmezden gelinmesi içinde bir zemin oluşturulmaktadır. Böylece çocuk ve gençlerin korunmasına yönelik medeni/yurttaşlık hukuku bağlamında kamusal bir müdahaleyi de içeren sosyal hizmetler uygulamalarının idare tarafından verilmesi yerine bu hizmetin yargısal/adli bir hizmet olarak verilmesi sağlanabilmektedir.

Gene dinsel topluluk değerlerinden “Hayırseverlik/Yardımseverliğin” medeni/yurttaş hukuk bağlamında dünyevileşmesi sonucu idare tarafından yurttaşlık hukuku temelinde verilmesi gereken sosyal hizmetlerin ise bir idari görev olarak değil de bir “hayırseverlik/yardımseverlik” şeklinde verilmesi içinde katkı verilebilmektedir. Bu her iki alandaki temel yapısal sorunların devam etmesine de bu şekilde göz yumulabilmektedir.

Aslında gömleğin düğmeleri yanlış yerden iliklenmiştir. Ancak bu durum görmezden gelinerek gömlek düzeltilmek istenmektedir. Herkeste bunun için gömleği bir yerinden çekiştirmektedir. Fakat bu arada gömlek yırtılmıştır. Bu nedenden dolayı bu çalışmanın ve çabanın da bu yöndeki diğer iyi niyetli çabalar, çalışmalar gibi tozlu rafların arasında unutulup gitme ihtimalide oldukça yüksektir. Bu çalışmada “YA ADALET?” şeklindeki öne çıkan arayış ise şimdi olduğu gibi mutlaka aynen devam edecektir.

“Özde” Tedbir mi?

4) Muhtemelen bir süre sonra diğer bazı çalışmalarda olduğu gibi unutulup gidilecek olan bu çalışmada yer alan ÇKK'nun uygulanmasına yönelik yaşanan sorunların içerisinde özellikle kanunun başlığında öne çıkarılan ve ceza uygulamasını da perdeleyebilen “Koruma” kavramının ve bu yöndeki uygulamayı belirleyen tedbir kararlarının uygulanmasında yaşanan önemli sorunlarda oldukça öne çıkmaktadır. Aslında hem uluslararası sözleşmeler bağlamında hem de teknik uygulama bağlamında “idare” tarafından kamusal müdahaleyi de içerecek şekilde bir yükümlülük olarak yerine getirmesi gereken medeni/yurttaşlık hukuku temelli sosyal hizmetler uygulamalarına yönelik bu tedbirlerin kararlaştırılmaları, uygulanmaları ve de bu uygulamaları yürütmekle sorumlu kurumlar arasında koordinasyon gibi önemli sorunlarda bu çalışmada önemli bir yer tutmaktadır.

Bilindiği gibi 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu/ÇKK; korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemek için yürürlüğe girmiştir. Kanun, korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında alınacak tedbirler ile suça sürüklenen çocuklar hakkında uygulanacak güvenlik tedbirlerinin usul ve esaslarına, çocuk mahkemelerinin kuruluş, görev ve yetkilerine ilişkin hükümleri de kapsamaktadır. Böylece hem medeni/yurttaşlık hukuku ile ceza hukukuna yönelik teknik uygulamalar birleştirilirken dünyada başka bir örneği olmayan çocuk ağır ceza mahkemeleri de bu kapsamda kurularak uygulamaya ayrı bir özgünlükte kazandırılmıştır.

Çocuk ve gençleri bir “yetişkin” gibi cezalandırmayı hatta onlara ağır ceza uygulamayı bile öngören bu özgünlükteki ÇKK'nun 5 inci maddesinde yer alan düzenlemelere göre “Koruyucu ve Destekleyici Tedbirler”; danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık, barınma konularında korunma ihtiyacı olan çocuklar için öngörülmüştür. Dolayısıyla teknik olarak sosyal hizmetleri öne çıkaran bu tedbirler öncelikle çocuk ve gençlerin medeni/yurttaş hukuk kapsamında korunup kollanmalarına yöneliktir.

Bu nitelikteki tedbirlerden “Danışmanlık tedbiri”, çocuğun bakımından sorumlu olan kimselere çocuk yetiştirme konusunda, çocuklara da eğitim ve gelişimleri ile ilgili sorunlarının çözümünde yol göstermeye yönelik tedbirdir. Milli Eğitim Bakanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (şimdi Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı/ASPB) ve yerel yönetimler tarafından yürütüleceği öngörülmüştür.

“Eğitim tedbiri”; çocuğun bir eğitim kurumuna gündüzlü veya yatılı olarak devamına, iş ve meslek edinmesi amacıyla bir meslek veya sanat edinme kursuna gitmesine veya meslek sahibi bir ustanın yanına yahut kamuya ya da özel sektöre ait işyerlerine yerleştirilmesine yönelik tedbirdir. Milli Eğitim Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yürütülür.

“Bakım tedbiri”; çocuğun bakımından sorumlu olan kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi hâlinde, çocuğun resmi veya özel bakım yurdu ya da koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılması veya bu kurumlara yerleştirilmesine yönelik tedbirdir. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (şimdi ASPB) tarafından yürütülür.

“Sağlık tedbiri”; çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve tedavisi için gerekli geçici veya sürekli tıbbî bakım ve rehabilitasyonuna, bağımlılık yapan maddeleri kullananların tedavilerinin yapılmasına yönelik tedbirdir. Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülür.

“Barınma tedbiri” ise barınma yeri olmayan çocuklu kimselere veya hayatı tehlikede olan hamile kadınlara uygun barınma yeri sağlamaya yönelik tedbirdir. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (şimdi ASPB) tarafından, kendisine yansıyan olaylarda gerekli önlemler derhâl alınarak çocuk, resmî veya özel kuruluşlar yerleştirilerek yürütülür.

Öte yandan Kanunun 6 ıncı maddesinde adli ve idari merciler, kolluk görevlileri, sağlık ve eğitim kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, korunma ihtiyacı olan çocuğu SHÇEK (şimdi ASPB)'na bildirmekle yükümlü kılınmıştır. Çocuk ile çocuğun bakımından sorumlu kimseler çocuğun korunma altına alınması amacıyla ayrıca ASPB'na başvurabilmektedir.

Bu yönde “Koruyucu ve Destekleyici Tedbir” kararının alınması ise kanunun 7 inci maddesinde yer alan düzenlemede yer almaktadır.

(1) Çocuklar hakkında koruyucu ve destekleyici tedbir kararı; çocuğun anası, babası, vasisi, bakım ve gözetiminden sorumlu kimse, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve Cumhuriyet savcısının istemi üzerine veya re'sen çocuk hâkimi tarafından alınabilir (2)Tedbir kararı verilmeden önce çocuk hakkında sosyal inceleme yaptırabilir. (3)Tedbirin türü kararda gösterilir. Bir veya birden fazla tedbire karar verilebilir. (4)Hâkim, hakkında koruyucu ve destekleyici tedbire karar verdiği çocuğun denetim altına alınmasına da karar verebilir. (5) Hâkim, çocuğun gelişimini göz önünde bulundurarak koruyucu ve destekleyici tedbirin kaldırılmasına veya değiştirilmesine karar verebilir. Bu karar acele hâllerde, çocuğun bulunduğu yer hâkimi tarafından da verilebilir. Ancak bu durumda karar, önceki kararı alan hâkim veya mahkemeye bildirilir. (6)Tedbirin uygulanması, on sekiz yaşın doldurulmasıyla kendiliğinden sona erer. Ancak hâkim, eğitim ve öğrenimine devam edebilmesi için ve rızası alınmak suretiyle tedbirin uygulanmasına belli bir süre daha devam edilmesine karar verebilir (7)Mahkeme, korunma ihtiyacı olan çocuk hakkında, koruyucu ve destekleyici tedbir kararının yanında 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre velayet, vesayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında da karar vermeye yetkilidir.

Dolayısıyla medeni /yurttaşlık hukuk kapsamında çocuk ve gençlerin sosyal hizmetler yöntemleriyle korunması ile ilgili uygulama öncelikle ve özellikle bir yargısal hizmet olarak öngörülüp yapılandırılmıştır. Aslında iç hukukun da bir parçası olan uluslararası sözleşmeler bağlamında da idare tarafından bir yükümlülük olarak verilmesi gereken bu görev bir yargısal/adli hizmet olarak öne çıkarılmıştır. Aynı zamanda bu konuda birer ceza mahkemesi olan çocuk mahkemeleri/çocuk ağır ceza mahkemelerinin birer hukuk mahkemesi gibi görev yapmaları da sağlanmıştır. Bu hizmetleri kamusal müdahale yetkisini de içerecek şekilde bir idari hizmet olarak vermesi gereken SHÇEK (şimdi ASPB) ise böyle bir yapılanmada bakım hizmeti ile birlikte “koruma” ile ilgili ihbar yükümlüğünün yerine getirildiği bir birim olarakta konumlandırılmıştır. Böylece 1926 yılından beri devam eden yapısal sorunun devamı sağlanmıştır.

Söz konusu tedbirlerin yerine getirilmesi ile ilgili olarak ise Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (şimdi ASPB) ve yerel yönetimler, Milli Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, kamu kurum ve kuruluşlarından söz edilmektedir. Adalet Bakanlığı kurum ve kuruluşlar arasındaki koordinasyondan sorumlu olarak (Madde 45)öngörülürken 2012 Yılı itibarıyla bu koordinasyon işlevi ASPB tarafından yürütülmektedir.

Çocuklar bir “çocuk” değildir =TCK ,mad. 31

5)Öte yandan ÇKK'nun 11 inci maddesinde yapılan düzenlemeyle ÇKK'nın 5. maddesinde belirtilen koruyucu ve destekleyici bu tedbirler suça sürüklenen ve ceza sorumluluğu olmayan çocuklar bakımından, çocuklara özgü “**güvenlik**” tedbiri olarak anlaşılacağı vurgulanmıştır. Böylece bu tedbirler suça sürüklenen çocuklar bağlamında ceza hukuku uygulamasının da bir parçası olmuştur.

Ayrıca bu yönde 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 56 ıncı maddesinde “çocuklara özgü güvenlik tedbirlerinin neler olduğu ve ne suretle uygulanacakları ilgili kanunda gösterilir” şeklindeki düzenlemeyle de ÇKK'na bu yönde bir ilişki/bağlantıda sağlanmıştır.

Bilindiği gibi ÇKK'da suça yönelen çocuk olarak tanımlanan çocuk ve gençlere yönelik ayrı bir ceza kanunu bulunmamaktadır. Uygulama 5237 sayılı TCK ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunda yer alan hükümler ile birlikte yürütülmektedir.

Ortaya konan bu yöndeki irade bağlamında oluşan ve oluşturulan kendine özgün uygulama TCK'nun "Ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenlerin" yer aldığı ikinci bölümdeki "yaş küçüklüğü" ile ilgili 31 inci madde üzerinden şekillenmektedir. Bu yönde de bir yapılanmaya gidilmiştir.

Suçta sürüklenen çocuk ve gençlere ceza hukuku ile uygulamaları/yaptırımları öngören bu 31 inci madde aynen şu şekilde düzenlenmiştir. "(1) Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmamış olan çocukların ceza sorumluluğu yoktur. Bu kişiler hakkında, ceza kovuşturması yapılamaz; ancak, çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir.

(2) Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanların işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olması hâlinde ceza sorumluluğu yoktur. Ancak bu kişiler hakkında çocuklara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. İşlediği fiili algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin varlığı hâlinde, bu kişiler hakkında suç, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde dokuz yıldan oniki yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde yedi yıldan dokuz yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Diğer cezaların üçte ikisi indirilir ve bu hâlde her fiil için verilecek hapis cezası altı yıldan fazla olamaz.

(3) Fiili işlediği sırada onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında suç, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde ondört yıldan yirmi yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde dokuz yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Diğer cezaların yarısı indirilir ve bu hâlde her fiil için verilecek hapis cezası sekiz yıldan fazla olamaz.

Dolayısıyla yaş küçüklüğü bağlamında 18 yaşın altında yasalara aykırı davranış göstermiş çocuk ve gençlerin yargılanmalarına yönelik uygun görülen bu yöntem ve uygulamada çocuk ve gençlerin ilk başta üç yaş gurubuna ayrıldığı öngörülebilmektedir. Algılanabilmektedir. Oysa Türk Ceza Kanununda yer alan hapis cezası dahil yaptırımların uygulanması için çocuk ve gençler aslında "ceza sorumluluğu" bağlamında 12 yaş altı ve 12-18 yaş gurupları olarak iki guruba ayrılmışlardır. "Fiili işlediği sırada" 12 yaşını doldurmamış çocukların ceza sorumluluğu olmadıkları kabul edilmiştir. 12 yaşını doldurmuş olup 13 yaş gurubuna girmiş olanlar ile 18 yaşını doldurmamış çocuk ve gençler ise öncelikle 18 yaşını bitirmiş ayırt etme gücüne sahip birer yetişkin gibi kabul edilmişlerdir. Yaptırımlara yönelik birer yetişkin gibi "ceza sorumluluk"larının olduğu benimsenmiştir. Ancak yetişkinlere uygulanacak cezalar açısından "indirim" bağlamında bir farklılığa gidilmiştir. Bu maddede öngörülen yaptırımların uygulanabilmesi içinde 13-15 ve 16-18 yaş guruplarına göre iki farklı guruplaşma öngörülmüştür. Yaptırımı belirleme yöntemleştirilmiştir.

Bu bağlamda ;"fiili işlediği" sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanların içinden işlediği fiilin bir yetişkinden farklı olarak "hukukî anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olması hâlinde" ise ancak bu çocukların/gençlerin/ "kişi"lerin ceza sorumluluğunun olmadığı kabul edilmiştir. "Temyiz kudreti" veya "ayırt etme gücü" diye de adlandırılan bu yetişkinlere ve akıl/ruh sağlığına da özgü bu "halden/durumdan" farklı davranış gösterdiği mahkeme tarafından değerlendirilen bu çocuk ve gençlere/ "kişi"lere Türk Ceza Kanununun yetişkinlere yönelik yaptırımlar uygulanmamaktadır. Bunun yerine ise ÇKK'nun 5 inci maddesinde çocukların korunması amacıyla öngörülen "koruyucuyu ve destekleyici" tedbirler, "çocuklara özgü güvenlik tedbirleri" olarak uygulanabilmektedir. Böyle bir değerlendirmenin dışında kalan 12 yaşından yukarı çocuk ve gençlerin bir yetişkin ve akıl /ruh sağlığı tam bir kişi gibi ceza sorumluluğu oldukları kabul edilmiştir. 12-18 yaş gurubunda olan bu çocuk ve gençlere

suçlarına göre TCK’unda yer alan hapis cezası dahil yetişkinlere de öngörülen yaptırımların belli bir oranda indirimli uygulanması da mümkün kılınmıştır. Buna TCK’nun 53 ve 60 ncı maddelerin yer aldığı ikinci bölümde yer alan yetişkinlere de öngörülen ayrı güvenlik tedbirleri de dahildir. Nerdeyse bir asırdan beri Kıta Avrupa’sında Roma Hukuk felsefesine dayalı olarak çocuk ve gençlere yönelik özel olarak uygulana gelen gençlik ceza hukukundaki genel uygulamadan da farklı bir geleneksel uygulamada aynen bu şekilde devam ettirilmiştir.Kutsanan ezberler ,kavramlar “çocuklar” yerine korunmuştur. Bozulmaları, zarar görmeleri de engellenmiştir.Bugüne kadar uygulanır olmalarında sağlanmıştır.

Yanlış bir amaç; Yanlış bir araç

6) 2005 yılında ortaya bu yönde de konulan entelektüel, teknik, akademik ve siyasi “irade” sonucunda bir yetişkin ve akıl/ruh sağlığı tam bir “kişi” gibi çocuk ve gençlerin TCK kapsamında cezalandırılmalarına yönelik yapılan bu düzenleme bağlamında ise ÇKK nun “Sosyal İnceleme” ile ilgili 35 inci maddesinde de bu yönde ayrıca bir düzenlemede yapılmıştır. İki kanunun uygulaması da bu şekilde bütünleştirilmiştir.Özdeşleştirilmiştir. ÇKK da tanımlanan sosyal çalışma görevlilerince düzenlenecek olan bu inceleme raporunda ” *çocuğun, işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algulama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin*” mahkeme tarafından takdirinde göz önünde bulundurulacağı da bu maddede ayrıca hükme bağlanmıştır.”Sosyal Çalışma Görevlisi” olarak tanımlanan görevlilerde böylece bu sürecin ve işlevin parçasını olarak yer almaları kısmende olsa öngörülmüştür.. Psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensupları yapılan tanım bağlamında Sosyal Çalışma Görevlisi olarak bu süreçte yer alırken 29.6.2012 tarihinde Bireysel Emeklilikle ilgili yürürlüğe giren bir kanunda yer alan yeni bir düzenlemeyle de sosyoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik, aile ve tüketici bilimleri alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensupları da bu görevlilerin arasına ekletilmişlerdir. Mahkemelere bağlı çalışmaları öngörülen bu görevlilerin bu şekilde konumlandırılmalarının dünyada hiçbir örneği olmaması da bu uygulamaya ayrı bir özellik,özgünlükte kazandırılmıştır. Yapısal sorunların devamına da yeni bir katkı sunulmuştur.

Dolayısıyla “fiili işlediği” sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış çocuk/gençlerin/kişilerin bir yetişkin “kişi” gibi ceza sorumluluğu olmadıklarını belirlemek için mahkemede görevlendirilen sosyal çalışma görevlilerince “çocuğun bireysel özelliklerini ve sosyal çevresini gösteren” bir inceleme raporu mahkemeye değerlendirilmeye alınmaktadır. Bu rapor ise ancak “gerek” görüldüğü takdirde tanımda yer alan “sosyal çalışma görevlileri” tarafından düzenlenebilmektedir. Gerek duyulmadığı takdirde ise bunun gerekçede gösterilmesi uygulamada yeterli olmaktadır. Bu gereğin duyulmaması durumunda ise yetişkinlere ve akıl/ruh sağlığı tam olan kişilere özgü bu halin bu çocuk ve gençlerde var olduğu da kabul edilerek yargılama hizmetinin bu çerçevede yürütülmesi olanaklı hale gelebilmektedir. Ancak; TCK’nun 31 inci maddesinin uygulanmasına yönelik belirlenen bu yöntemde bir araç olarak öngörülen bu raporun içeriği ve işlevi de farklılaştırılmıştır. Bu farklılaşma aynı zamanda iç hukukun bir parçası olan BM Pekin kurallarına da ayrı bir aykırılık içermektedir.18 yaşına kadar ki kapsamda daraltılmıştır. Raporun ve raporlamanın niteliği de önemsizleştirilmiştir. Çocuğun yarar ve esenliğinin belirlenmesindeki işlevi de ortadan kaldırılmıştır.Kutsanan ezber ve kavramların devam etmesi bağlamında da şekilsel,zorlama bir uygulama öngörülmüştür.”Koruyucu ve destekleyici tedbir” olarak öngörülen “koruma uygulamasının “özde değil “sözde” olması yönünde bir zeminde sağlanmıştır. Tedbirler “özde” değil “sözde” bırakılmıştır.Korunan ise “çocuk” değil “ceza” ve bu yöndeki yaklaşım olmuştur. Bu nedenden dolayı nitelikli bir raporlama yapılmış olsa bile bu raporun öncelikle bir “delil” niteliğinde olmaması nedeni ile çocuğun yarar ve esenliği açısından katkısı oldukça sınırlıdır. Ya da bu yönde hiçbir katkısı da olamamaktadır. Bu yönde yeni yasal düzenlemeler ve yaklaşımlara ihtiyaç varken son yapılan düzenleme bu

yöndeki beklentileri de ayrıca ortadan kaldırmıştır. (Çocuk ve gençlerin yarar ve esenliğinin uygulamada gözetilmesini de engellemeye yönelik bu durum ve de ceza sorumluluğu ile ilgili değerlendirme ve görüş “YENİ SOSYAL ÇALIŞMA (ma) GÖREVLİLERİ ve ÇOCUKLARIN “YÜKSEK” YARARLARINI, ESENİKLERİNİ ENGELLEYEN AYKIRIKLIKLAR.” başlıklı çalışmada ayrıca değerlendirilmiştir./sosyal hizmet uzmanı.org)

Birçok sorunu içeren bu düzenlemeler bağlamında görüleceği gibi ÇKK'nun 5 inci maddesinde belirtilen koruyucu ve destekleyici tedbirler suça sürüklenen çocuklardan ancak belli bir grupta olanlar için uygulanabilmektedir. Bu gruplardan birisi suç işlediği tarihte 12 yaşından küçük olan çocuklardır. Diğerleri 12-15 yaş arasında olup işlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olan çocuk ve gençlerdir. 18 yaşından küçük sağır ve dilsiz çocuklar ile akıl hastası olan çocuklarda diğer farklı bir grubu oluşturmaktadır. Bu grupların dışında yer alan 18 yaşına kadar olan suça sürüklenen çocuk ve gençlere yetişkinlere yönelik TCK da yer alan güvenlik tedbirleri dahil diğer yaptırımlar uygulanmaktadır. Kamu davasının açılmasının ertelenmesi veya hükmün açıklanmasının geri bırakılması gibi ÇKK 36 ncı maddesinde belirtilen “denetim” uygulamasının yanı sıra TCK nun 50 maddesinde öngörülen “Kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar” ile 51 inci maddede yer alan “Hapis cezasının ertelenmesi” ile ilgili yaptırımlar uygulamada yer almaktadır. Ancak bu uygulamalar dolayısıyla medeni/yurttaşlık hukuku bağlamında öngörülen “koruyucu ve destekleyici” tedbirlerden içerik ve işlev açısından farklı uygulamalardır.

Sayılar ve gerçekler

7) Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünün web sayfasında yer alan adli sicil istatistiklerine göre 2011 yılında (141.412) çocuk ve genç CEZA mahkemelerinde yargılanmışlardır. Bunların (58 143) ü 12-15 yaş grubu arasındadır. (83 269) u 16-18 yaş grubundadır. Bu çocuk ve gençlerin (65 754) ü (% 46.5) çocuk mahkemelerinde,(4 257) si (%3) çocuk ağır ceza mahkemesinde yargılanmıştır. Geriye kalan % 50'den fazla çocuk ve genç yetişkinlere yönelik sulh, asliye ve ağır ceza mahkemelerinde yargılanmışlardır. (Tablo: Ceza Mahkemelerine açılan davalarda yargılanan çocuk sanıkların yaş gruplarına, yıllara ve mahkeme türüne göre dağılımı-2001-2011).

Ayrıca gene web sayfasında yayınlanan “Ceza mahkemelerine TCK uyarınca açılan davalardan suç sayısının sanıkların uyuğuna, yaş grubuna ve suç türüne göre dağılımı (1/1/2011-31/12/2011)” tablosunda yer alan verilere göre ise 12-18 yaş grubundan toplam “204 848” çocuk ve gencin sanık konumu ile ceza mahkemelerinde yargılandığı görülmektedir. Bu tabloya göre (84 734) i 12-15 yaş grubundadır. (120.114) genç ise 16-18 yaş grubundadır.(Ki bu veriler arasındaki farklılıklar verileri tartışmalı kılmaktadır.)

Verilerden Çocuk ve Çocuk Ağır Ceza Mahkemelerinin 2011 yılında toplam “105 739” karar aldığı görülmektedir. Bu kararlardan “28 306” (% 26.8)ı mahkumiyet ; “21 158 (%20)”i beraat; “56 275” i (%53.2) ise diğer yönde yaptırımlar içeren kararlardır.(2011 yılında yetişkinlere yönelik ceza mahkemelerin mahkumiyet kararları ise %28.5 dur. Beraat %23;Diğer ise % 48.1 olup çocuk ve çocuk ve ağır ceza mahkemelerinin diğer ceza mahkemelerden farklı bir uygulama ve yaklaşım içinde olmadığı da görülmektedir.)

Çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemelerinin mahkumiyet kapsamında verdiği kararlardan ancak (164) ü güvenlik tedbiri olarak verilmiş kararlardır. Yaptırımların içindeki oranı ise %0.6dır. Bu kararların (13) ü 16-18 yaş grubundandır. (3) ün yaşı belirsizdir. Geriye kalan (148) i ise 12-15 yaş grubundandır.Çalışmanın yapıldığı Ankara'da ise 2011 yılında güvenlik tedbiri olarak hiçbir kararın verilmediği de ayrıca görülmektedir.2009 yılında verilen güvenlik tedbir karar sayısı ise (521) olmuştur;bunun yaptırımlar içindeki oranı % 2.2 dir. Bu sayı 2010 da (346) dir; oran olarakta %1.4 ya gerilemiştir.

Tüm ceza mahkemelerin yer aldığı veriye göre ise çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemeleri dahil yetişkinlere yönelik mahkemelerinin 12-18 yaş grubunda olan toplam (1 451) çocuğa “güvenlik” tedbiri uygulamasına yönelik karar verdiği görülmektedir. Bu veriden de yola çıkıldığı takdirde yetişkinlere yönelik mahkemelerde yargılanan çocuk ve gençlere yönelik toplam (1 287) güvenlik tedbir karar verilmiştir. Bunun (499) u 12-15 yaş gurubu (791) i ise 16-18 yaş grubundadır. (Tablo: Ceza mahkemelerinde karara bağlanan davalardaki sanıklar hakkında verilen güvenlik tedbiri uygulanması karar sayısının sanıkların uyruğu, yaş grubu ve mahkeme türüne göre dağılımı-1/1/2011-31/12/2011)

Dolayısıyla 2011 yılında çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemeleri dahil tüm ceza mahkemelerinde TCK nun 31 inci maddesi bağlamında “koruyucu ve önleyici” tedbir kararı olarak en fazla (647) kararın verildiği görülmektedir. **Bunun (148) i çocuk ve ağır ceza mahkemeleri diğer geri kalanı ise yetişkinlere yönelik diğer ceza mahkemeleri tarafından alınmış kararlardır.** Çocuk ve gençlere yönelik alınmış diğer kararların ise bir yetişkin gibi değerlendirilerek yaptırımların belirlendiği de TCK 31 inci maddesinde yer alan düzenlemeler bağlamında anlaşılmaktadır. Çünkü medeni/yurttaşlık hukuku bağlamında ÇKK’nun 5 inci maddesinde belirtilen “koruyucu ve destekleyici tedbirler” ancak 12-15 yaş grubundaki çocuk ve gençler için uygulanabilmektedir. Bunun içinde ayrıca bu çocuk ve gençlerin işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya davranışlarını yönlendirme yeteneklerinin yeterince geliştirilmediği yönünde mahkemece bir kanaatin olduğu da görülmektedir. Böylece bu çocukların; bir yetişkinden farklı özellik gösteren bir “çocuk” olduğu kabul edilmiştir. Bu özelliklerini kanıtlamaları da ayrıca bu “çocuk”lara bırakılmıştır.

Diğer bir deyimle çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemelerinin 2011 yılında aldığı toplam (105 739) karardan ancak (148) sinde yargılanan çocuk ve gençlerin bir yetişkin ve bir akıl hastasından farklı olarak işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya davranışlarını yönlendirme yeteneklerinin yeterince geliştirilmediği yönünde bir kanaate vardığı sonucu çıkmaktadır. **Dolayısıyla çocukları korumak amacıyla öngörülen tedbir uygulaması aslında özde değil gayet açık bir şekilde SÖZDE kalmıştır.** Oran olarak bunun (148 / 105739) olması da bu acı durumu daha da somutlaştırmaktadır.

Gene bu verilere göre geriye kalan 12-18 yaş grubundaki çocuk ve gençlerin aslında birer “yetişkin” gibi değerlendirildiği de öngörülebilir. Beraat ile ilgili nedenler verilerde yer almadığı için bu verilerden (21 158) i de değerlendirme dışı bırakıldığı takdirde bu öngörü bağlamında geriye kalan (84 412) çocuk ve gencin “Çocuk Koruma Kanunu” başlığı ile öne çıkarılan bu uygulamalar sırasında birer “çocuk” gibi değil de normal bir “yetişkin” gibi değerlendirildiği sonucu da ortaya çıkabilmektedir. (Veriler arasında 16-18 yaş gruplarına 2011 yılında yetişkinlere yönelik mahkemeler tarafından verilen (791) güvenlik tedbirleri ile ilgili kararların ise daha çok madde bağımlılığı ile ilgili TCK’nın 191 madde kapsamında verilmiş kararlar olacağı da öngörülebilir.)

Aslında bu veriler bu konudaki/uygulamadaki **SÖZÜN BİTTİĞİ BİR YERİ DE** göstermektedir.

Çocuk mahkemelerine gerek yoktur!

8) Bu veriler ve bu verilere dayalı ortaya çıkan bu öngörü bağlamında da ÇKK’nu kapsamında kurulmuş bulunan çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemelerinin özel mahkemeler olarak öngörülmüş olmalarına rağmen bu yönde bir işlevi yerine getirmediikleri de açıkça görülmektedir. Karar almada ve yaklaşım konusunda hatta yetişkinlere yönelik ceza mahkemelerinin de çok daha gerisinde kaldıkları da bu verilere yansiyabilmektedir. Ayrıca iç hukukun bir parçası olan BM Pekin Kuralı bağlamında uygulama sırasında çocuk ve gençlerin yarar ve esenliğine yönelik bir işlev görmesi gereken sosyal inceleme raporlarının da bu süreçte bir işlevinin olmadığı da gayet açık bir şekilde görülmektedir. Dolayısıyla suça sürüklenen çocukların ancak yarısına hizmet veren çocuk mahkemeleri uygulamasına bir

ihtiyaç olmadığı da rahatlıkla düşünülebilir. Çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemeleri ile yetişkin mahkemeleri arasında TCK'nın 31 inci maddesinin uygulanmasına yönelik kısımda olsa oluşan bu farklılığın ise çeşitli nedenleri olabilir. Ancak bu konuda 2005 yılından beri devam eden eğitim çalışmalarının çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemelerine her hangi bir katkı sağlamadığı açıkça öngörülebilir. Veya yetişkinlere yönelik mahkemelerin farklı bir mahkeme olmaları nedeni ile de bu konuda belki daha fazla bir özen gösterdikleri; çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemelerinin ise uygulamadan fazla umutlu olmadıkları da düşünülebilir.

Ancak yansıyan böyle bir resim bağlamında; ortada çocuğu koruyan bir kanundan ve de yasal düzenlemenin varlığından söz etmek oldukça zordur. Kutsanan ezeberlerin ve kavramların devamı bağlamında da genelde uygun ve benimsenen bu resim insancıl da değildir. Vicdani de değildir. Çocuk ağır ceza mahkemelerinin kurulmasının sağlandığı “Çocuk Koruma Kanunu”nun başlığında da öne çıkarılan “koruma”nın nasılda yanıtıcı bir adlandırma olduğu da aslında bu şekilde kanıtlanabilmektedir. (Ya “koruma” denmesiydi uygulamanın nasıl olacağı sorusuna da bu arada ayrıca bir yanıtta aranmalıdır.)

Bu nedenlerden dolayı; iç hukukun bir parçası da olan uluslararası sözleşmelere rağmen çocuk ve gençleri birer “çocuk” ve “genç” olarak gör(e)meyen ve onları bir yetişkin gibi değerlendirerek cezalandırılmalarını hedefleyen bu yaklaşım ve “irade” bağlamında böyle bir acı resmin oluşmasında ve de böyle bir sonucun yaşanmasında en önemli etkenin ise böyle bir resimden ilgililerin veya çocuğunluğun hiç bir şekilde rahatsızlık duymaması olduğu da rahatlıkla öngörülebilir. Çünkü bu veriler (halen) ulaşılabilir verilerdir. Bu veriler dolayısıyla görmezden de gelinmektedir. Ya da önemsenmemektedir. Bu veriler aynı zamanda uygulamanın hala çağdaş ülkelerde olduğu gibi teknik olarak ayrı ayrı yapılandırmayı ve de ayrı bir kanun çerçevesinde yürütülmesine yönelik bir isteksizliği de yansıtmaktadır. Yaşanan sorunun/sorunların yapısal özellikli olduğu da görmezden gelinmektedir. Uygulamanın ve yöntemin ise bir asır öncesinden süre gelen geleneksel bir yaklaşım çerçevesinde ve TCK'nun 31inci maddesi üzerinden yürütülmesi yönünde bir “irade”nin varlığını da somutlandırmaktadır. Aslında kutsanan, dokunulmaz kılınan ezber ve kavramların devamına yönelik ortaya çıkan bu resim; 2012 yılında bile çocuk ve gençlerin yarar ve esenliğini öne çıkaran bir uygulamanın Türkiye Cumhuriyeti çocuk ve gençlerine uygun görülmediğini de ayrıca gösterebilmektedir.

Kararlardaki eksiklik ve yansımaları

9) Türkiye Cumhuriyetinde yaşayan çocuk ve gençlere yönelik ortaya konan bu “irade” bağlamında bu görmezden gelme ve önemsememe ile ilgili bu durumun ÇKK'nun bazı uygulamalarına da ayrıca yansıdığı ve bir kargaşaya da etken olduğunda öngörülebilir...

Bilindiği gibi bu özellikteki ve nitelikteki uygulamaya yönelik 2005 yılında ayrıca iki yönetmelikte yayınlanmıştır. Uygulamada yer alan “idare”nin de görev ve işlevlerinin belirlendiği bu yönetmeliklerden biri de “ÇOCUK KORUMA KANUNUNA GÖRE VERİLEN KORUYUCU VE DESTEKLEYİCİ TEDBİR KARARLARININ UYGULANMASI HAKKINDA YÖNETMELİK”dir. “İdare” tarafından yerine getirilecek olan koruyucu ve destekleyici tedbir kararları dahil uygulamaya yönelik düzenlemeler içeren bu yönetmeliğin “Koruyucu ve destekleyici tedbir kararı alınmasında yetki ve usûl” başlıklı 8 inci maddenin 13.fıkrası “**Tedbir kararında; tedbirin türü ile tedbiri uygulayacak kişi, kurum veya kuruluş adları gösterilir. Gerektiğinde kararda tedbirin süresi de belirtilir.**” şeklinde düzenlenmiştir.

Dolayısıyla bu düzenleme ile ÇKK'nun 5 inci maddesinde medeni/yurttaşlık hukuku bağlamında belirtilen sosyal hizmetler içerikli beş adet “koruyucu ve destekleyici “tedbir kararını uygulayacak “kişi”nin kim olacağının kararda ayrıca belirtilmesi bu maddeye göre bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır. Özellikle “danışmanlık”, “eğitim” ve “sağlık” gibi hizmetlerin özelliklerine bağlı olarak “kurum/kurumsal” hizmetin yanı sıra bu teknik hizmeti

verecek kişinin yetkinliği ve uygulanan yönteminde öne çıkması nedeniyle tedbiri yürütecek kişinin ayrıca belirtilmesi daha da önem kazanan bir durumdur. Virgülden önce ayrıca yer alan bu “kişi”nin kimliğinin kararda ayrıca yer verilmemesi dolayısıyla tedbirin uygulanacağı kişinin adının veya soyadının belirtilmemesi gibi başta usul açısından önemli bir eksikliği oluşturduğu öngörülebilir.

Yönetmelikteki bu açık duruma karşın teknik uygulama nitelikli bir tedbir kararını uygulayacak “kişi”nin mahkemeler tarafından bu yönde verilen kararda açık olarak belirtilmediği genel olarak gözlenmektedir. Kararda daha çok sadece kurum adı belirtilerek karar Aile ve Sosyal politikalar Bakanlığına (eskiden SHÇEK) ,Milli Eğitim veya Sağlık İl müdürlüklerine gönderilmektedir. Tedbirleri uygulayacak kişiler ise İl müdürlükleri tarafından belirtilmektedir. Bu yönde görev alanlara ayrı bir ek ödemede yapılabilmektedir. Böyle bir uygulama ise genelde aynı maddenin 14 üncü fıkrasında idarenin takdir hakkını kısıtlamamasına yönelik konu ile de bağlantılandırılmaktadır. Zaman zamanda gerekçelendirilmektedir. Fakat; yönetmeliğe göre teknik içerikli tedbir kararını uygulayacak “kişi” adı belirtilmeden düzenlenen “eksik karar”ın ve böyle bir kararın “idare” tarafından bir düzeltme talep edilmeden uygulaması ve de bu yöndeki vergi verenlerce karşılanan giderlerin ise usul ve esas açısından ayrı bir aykırık içerdiği de düşünülebilir. Özellikle ve öncelikle yargısal bir hizmet olarak yürütülen bu uygulamaya yönelik karar alma sürecinde başta danışmanlık, sağlık ve eğitim gibi teknik içerikli hizmetlere yönelik karar alınırken en azından tedbir kararını uygulayacak kurumsal yapıdan her hangi bir teknik görüş alınmaması ve bu yönde bir usulünde somut olarak belirlenmemesi bu konunun yasama, yürütme ve yargı gibi yönetim yapılanması ile ilgili kuvvetler ayrılı ilkesi açısından bir aykırılığı oluşturduğu ayrıca öngörülebilir. Bilindiği üzere teknik hizmetler idare tarafından kurumsal sorumluluk çerçevesinde verilmesi gereken hizmetlerdir. Bu hizmetlerin de belli bir nitelikte verilmesi de bir gerekliliktir. Buna rağmen özellikle suça sürüklenen çocuklar gibi özel bir alana yönelik yürütülecek danışmanlık,bakım, eğitim ve sağlık hizmeti gibi hizmetleri böyle bir sürecin bir parçası olarak verecek kişilerin teknik nitelikleri ve mesleki sorumlulukları da böyle bir uygulamada mutlaka göz önüne alınması gereken bir husustur. Hizmet alan ile hizmet veren arasındaki uyum,birlikte hareket etme gibi vergi verenlerce karşılan kamu kaynakları ile verilecek hizmetin niteliği ile ilgili durumlarda bu süreçte özellikle önemsenmelidir. Çünkü bu yönde oluşan bir uyumsuzluk veya belli bir nitelikten uzak bir hizmet sonunda suça sürüklenen çocuğun tekrar bir suça yönelmesi durumunda bu çocuğun TCK hükümlerine göre ek yeni yaptırımlar ile karşılaşması böyle bir sürecin incitici parçasıdır. Hatta hayatının, geleceğinin daha da karartılmasında önemli bir etken olabilecektir. Fakat tedbir kararına yönelik hem kurumsal hem de tedbir kararını yerine getiren kişinin teknik nitelik ve sorumlulukları ise bu tedbir kararlarının uygulamasında sorgulanmayan diğer önemli bir boyut olup bu boyut “sözde” uygulamayı daha da “sözde” yapabilmektedir.

Kusursuz sorumluluk ve kusursuz sorumlular.

10) Öte yandan bu yönetmeliğin “Koruyucu ve destekleyici tedbir kararlarının yerine getirilmesi” ile ilgili üçüncü bölümde yer alan düzenlemelerde tedbir kararlarını yürütecek kurumsal yapılar ayrı ayrı belirtilmiştir. Ayrıca “kişi” den bahsedilmemektedir. Dolayısıyla yönetmelik gereği kararda belirtilmesi gereken “kişi” bu kurumlarda bu tedbir ile ilgili “kişi” olmalıdır. Bu “kişi”nin de mahkeme tarafından ayrıca görevlendirilmesi gerektiği bir durumda söz konusu olmaktadır. Aslında yönetmeliğin 8/13 maddesinde yer alan bu maddenin “kişi”nin belirtilerek uygulanması ile ÇKK’nun cezalandırılmaya yönelik uygulaması kısmen de olsa farklılaşabilir.Yumuşatılabilir.Çünkü mahkeme tarafından uygulanacağı öngörülen teknik nitelikteki tedbir kararının hangi kişi tarafından uygulanacağını kararda belirtilmesi durumunda bu yönde bir gerekçe oluşturan sosyal inceleme raporunun içeriği ve hangi nitelikteki sosyal çalışma görevlisi tarafından düzenleneceği konusu da ayrıca öne çıkmak zorundadır.Öncelikle çocuk ve gençlerin yarar ve esenliğine yönelik bu rapor ve raporlama

bağlamında örneğin “idare”nin kurumları/birimleri tarafından yürütülmesi gereken bir danışmanlık veya bir eğitim;bir sağlık tedbiri yapılan çalışma ve görüşmeler sonunda gerekli bir önlem olarak öngörülüyor ve öneriliyorsa; bu önerinin uygulama yöntemi,çocuğun bugünkü ve geleceğine ne şekilde yarar sağlayacağı da somut olarak ortaya konmalıdır.. “İdare”nin de bu alanda hangi nitelikteki görevli kişi ile de bunu sağlanacağı gibi somut bilgilerinde yer alması gerekmektedir. Bu özellikle danışmanlık, eğitim tedbiri veya sağlık tedbiri gibi verilen teknik hizmetin teknik nitelikleri açısından da oldukça önemlidir. Bu önem aynı zamanda ortaya çıkabilecek bir idari veya görev kusurunun, ihmalinin çocuk ve diğer taraflar açısından da sorgulanmasına neden olabilecektir. Avukatlık hizmeti ve hakların kullanımı içinde gerekli bir araç olmalıdır. Şayet suça sürüklenen çocukların cezalandırılmaları yerine öncelikle tekrar suça yönelmemeleri hedefleniyorsa bu önem; bu açıdan da ayrıca önemlidir. Bu hedef aynı zamanda değerlendirilebilir de bir hedeftir.

Çünkü bir danışmanlık hizmetinde teknik olarak danışanla hizmetle görevlendirilen kişinin öncelikle birlikte hareket etmeleri ve yöntem konusunda karşılıklı bir onayın olması temel bir kuraldır. Mahkeme karar verdi diye böyle bir teknik uygulama hemen uygulanabilir bir şey değildir. Hele çocuk alanında hiçte kolay değildir. Aynı konu sağlık tedbiri içinde gereklidir. Hele bu madde bağımlılığı ile ilgili uygulamalarda hiçte uygulanır bir şey değildir. En azından hasta hakları bağlamında da tedavi eden ile hasta arasında tedaviye başlamadan önce hastanın tedavi yöntemi ile bilgi sahibi olmasının yanı sıra bu yöntemin hasta tarafından kabul edilmesi veya tedavi edeni red etme hakkı gibi ilkelerde bu teknik hizmetin/tedbirin/uygulamanın temel bir parçasıdır. Hizmetin bu teknik özelliği bağlamında ve bu bilgiler ile birlikte ayrıca bu yöntemin uygulayıcı kişi, çocuk, genç ve ailesiyle nasıl birlikte yöntemleştirileceği ve de nasıl izleneceği gibi konularda raporlamaya yönelik teknik çalışmanın bir parçası olmalıdır. Bu durum “bakım” içinde geçerlidir. Bakım hizmetinin/tedbirinin yeri çocuğun sadece karnının doyması ve barınma ihtiyacının karşılanması demek değildir. Asıl orada çocuğun tekrar suça yönelmesini engelleyecek eğiticiler ve onların nitelikleri bu süreçte daha önem kazanmalıdır. Bir hedef olmalıdır. Aynı zamanda önerilen “teknik” ihtiyaç başta çocuk ve ailesi tarafından da çocuğun yarar ve esenliğine bağlı olarak kabul edilir olmalıdır. Tedbiri uygulayacak bu niteliklere uygun kişinin ortaya koyacağı yönteminde çocuk ve genç tarafından ailesi ile birlikte kararlaştırılması ve de bu yöndeki bir kararında savunma görevi bağlamında avukat tarafından da desteklenmesi yönündeki çalışmalarda raporlamaya yansıtılabilir olmalıdır. Gerekirse bu yönde denemelerde yapılabilir olmalıdır.

Çocuk ve gencin yarar ve esenliğine, bir daha suça yönelmemesine ve de yargılama sisteminin dışında kalmasına yönelik öngörülen böyle bir tedbir ise doğal olarak idarenin bu yöndeki teknik hizmetini ve niteliğini de öne çıkarmak zorundadır. Ayrıca, bu yönde oluşan süreçteki harcamaların vergi verenlerce karşılanır olması da “idare” tarafından verilmesi gereken bu teknik nitelikteki hizmetin hem verimli hem işlevsel yürütülmesini de gerekli kılarken bu yöndeki sorumluluğunun da öne çıkarılması gerekmektedir. Çünkü ortada hayırseverlik/yardımseverlik çerçevesinde yürütülen bir görev/hizmet bulunmamaktadır. Hele lütuf veya minnete dayalı bir yaklaşım hiç bulunmamaktadır. Nitelikli teknik bir hizmet verilmemesi durumunda bir çocuğun tüm geleceğinin hatta hayatının kararacağı/karartılacağı da bir durum söz konudur. Bu yöndeki böyle bir sorumluluk karar veren mahkemeye olduğu kadar hem hizmet alana hem de vergi verene de karşı bir sorumluluk içermektedir. Örneğin beş yıldızlı bir otel konforunda her hangi bir bakım yeri yapabilirsiniz. Bunun önüne “sevgi evi” “rehabilitasyon merkezi” gibi tabelalarda asabilirsiniz. Ancak oraya belli nitelikte ve sayıda “eğitici” gibi gerekli görevliler çalışmadığı takdirde ve her çocuk için ayrı bir çıkış programı yoksa çocuğun/gencin tekrar bir suça yönelmesi durumunda yaşanan yerin konforunun hiç anlam ve işlevi olmayacaktır. Böyle bir durumda ise “kusur/sorun” özellikle ve öncelikle çocukta aranmamalıdır. Hizmetin niteliği ve bu yöndeki karar sürecide sorgulanır

olmalıdır. Raporlamada bu niteliklere de yönelik olmalıdır. Sadece TCK'nın 31 inci maddesinde hedeflenen cezalandırmaya yönelik bir araçta olmamalıdır. "Delil" niteliğinde sürecin bir parçası olmalıdır. Tek görüşme ile düzenlenen rapor dolayısıyla bir raporlama değildir. Aksine yanıltıcıdır. Şekilsel işlevi nedeniyle ve sosyal çalışma görevlerinin mahkemedeki konumlarıyla da çocuk ve gencin yarar ve esenliğinin belirlenmesini de engelleyen bir işlevdedir. Ayrıca; raporlamada bu sorumluluklarda göz önüne alınarak bir öneri öngörülmelidir. "Mahkeme" karar versin veya verdi uygulansın denilmemelidir. Örneğin bu karar çocuk ve gence hangi yararı getirecektir. İdare bu konuda nitelikli bir hizmet verecek midir? Çocuk ve genç tekrar suça yönelecek midir gibi konular açıkça sorgulanmalıdır. Çocuk veya genç tekrar bir suça yönelmesi durumunda da bütün suç çocuğa yüklenilmemelidir. Bu konuda kamusal görevinde niteliği ayrıca sorgulanır olmalıdır. Üstelik bu sorgulamaların kovuşturma sürecinde değil de asıl soruşturma sürecinde yapılır olması da gerekmektedir. Böyle bir süreç sonunda da çocuk ve gençlerin hem süreçte hırpalanmaları hem de kovuşturma süreçlerinde hırpalanmaları, mağdur olmaları da engellenmelidir. Çünkü Adalet Bakanlığının verilerine göre 2011 yılında çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemelerinin verdikleri kararlardan % 20 si beraat yönündedir. Mahkumiyet ile ilgili kararın ise % 26 olması soruşturma sürecini ve bu sürece bağlı olarak kamu adına düzenlenen iddianamelerin ve de buna bağlı olarak zorunlu avukatlık hizmetinin niteliklerinin sorgulanmasını da ayrıca gerekli kılmaktadır. En azından (21 118) çocuğun bu süreçte yaşadıkları mağduriyet, hırpalanmalar hukuki açıdan bile olmasa insani açıdan sorgulanabilinir olmalıdır. Söylemler yerine bu yönde cesaret ve çaba gösterilmelidir. Bunlarda hak aramada öncelikli olan bir avukatlık hizmetinde özellikle yöntemleştirilmelidir.

Dolayısıyla çocuk ve gencin yarar ve esenliğine yönelik sosyal inceleme raporunda yer alan somut böyle bir öngörü mahkeme tarafından benimsenip kararlaştırdığı takdirde bu hususların ve de öngörülen tedbir kararının hangi "kişi" tarafından uygulanacağı da kararda doğal olarak belirtilmesi gerekecektir. Benimsenmediği takdirde ise buda ayrıca gerekçelendirilecektir. Bu nedenden dolayı da yönetmelikte belirtilen bu yükümlülüğün yerine getirilmesi için öncelikle nitelikli bir sosyal inceleme raporu öne çıkmaktadır. Raporun şu andaki şekilselliği ve de farklı işlevi de farklılaşabilecektir. Fakat bunun öneminin mahkeme tarafından bir ihtiyaç olarak görülmesi asıl önemli bir husustur. Bunun bir ihtiyaç olarak görülmemesi durumunda ise bunun sorgulanması avukatlık hizmetinin önemini ve işlevini ek olarak ortaya çıkarmaktadır.

"Kimse, duymak istemeyen kadar sağır olamaz"

11) Ankara'da yürütülen proje çalışması ile ilgili bilgilerin yer aldığı kitapta Psikolojik Danışman Aslı Torun tarafından kaleme alınan "Çocuk Koruma Kanunu Kapsamında Eğitim Tedbirlerinin Uygulanması" başlıklı bir çalışmada yer almaktadır. ÇKK kapsamında yürütülen eğitim tedbirlerinin uygulanmasına yönelik tespit ve değerlendirilmelerin yer aldığı bu çalışmanın 72 inci sayfasında "Eğitim Tedbiri Kararı'nın Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlar" ayrıca değerlendirilmiştir. Bu tespit ve değerlendirmelerden bazıları da çalışmaya şu şekilde yansıtılmıştır: *"Alanda çalışan Psikolojik Danışmanlar, Çocuk Koruma Kanunu hakkındaki bilgileri sorulduğunda üç farklı durumla karşılaşmıştır. Bir grup, Çocuk Koruma Kanunu Hakkında bilgi sahibi değildir, bir grup eğitim tedbiri kararını uygulamakla görevlendirildiklerinde kanun hakkında bilgi sahibi olduklarını ifade etmiştir; bir grup ise, kanun hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olduklarını ifade etmiştir. Çocuk Koruma Kanunu, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ya da tedbir kararlarının yürütülmesine ilişkin yeterli hizmet içi eğitimler bulunmamaktadır. Bu nedenle özellikle mesleğe yeni başlayanlar bu konuda yetersiz kaldıklarını belirtmişlerdir. Tedbir kararı alınan çocukların okula devamlarının sağlanmasında güçlük yaşandığı ifade edilmiştir. Tedbir kararı alınan çocukların ailelerinin konuyu önemsemedikleri ya da konu hakkında bilgi sahibi olmadıkları gözlemlenmiştir. Bazı*

bölgelerde, bölgede kullanılan konuşma dili uzman tarafından bilinmediği için, aile ya da çocukla iletişim kurulmakta güçlük yaşanmaktadır.

Tedbir kararını uygulayan kurumların ilgili yasal mevzuat hakkında yeterince bilgi sahibi olmadıkları ifade edilmiştir.

Tedbir kararı gereği yapılması gerekenler esasında yapılmadığı ya da yapılamadığı ancak üçer aylık periyotlarla istenen raporlar hazırlanarak çalışmalar kâğıt üzerinde “çok iyi yapılıyor gibi” görüldüğü ifade edilmiştir.

Okullarda kararı uygulayan psikolojik danışmanlar (rehber öğretmenler) kararın ne şekilde uygulanması gerektiği konusunda yeterli bilgiye sahip değiller. Bu sorun özellikle yeni mezun olan alan çalışanları için geçerli bir durum olarak değerlendirilmiştir.”

Gene proje ile ilgili kitabın 77 inci sayfasında Sosyal Hizmet Uzmanı Şükrü Akdoğan'ın “Danışmanlık ve Bakım Tedbiri Uygulamalarına İlişkin Yapılan İşlemler sırasında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri” başlıklı çalışmasında tedbirler ile ilgili görüşlerin bazıları şu şekilde yansımıştır.

“Güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesinde sıkıntılar yaşanmakta ve çocuklar kurumlardan izinsiz ayrılmaktadır

Çözüm Önerisi: Bakım tedbiri kararı alınarak kuruluşlara gönderilen çocukların önemli bölümünün kuruluş bakımını reddederek kuruluşlardan izinsiz ayrıldıkları (kaçtıkları), çocuklar ve ailelerin yapılan çalışmalarda gerekli işbirliğine yanaşmadıkları, bu nedenle mesleki çalışmalar yoluyla tutum ve davranış değişiklikleri yaratılmadığı ve tedbirden istenilen düzeyde yarar sağlanmadığı görülmektedir.”

Bu ve bu tedbirlerin niteliklerini de içeren benzer sorunlar yuvarlak masa ve seminer toplantılarına katılanlar tarafından da dile getirildiği kitapta yer yer alan bilgilerden görülebilmektedir. Dolayısıyla kitapta yer alan bu bilgiler bağlamında da başta tedbir kararlarının alınma süreci olmak üzere, karar alınma ve de uygulamalar sırasında önemli niteliksel sorunlar yaşanmaktadır. Kanıksanan bu sorunlar bağlamında da böyle bir uygulamanın çocuk ve gençlerin yarar ve esenliğinin gözetildiğini söyleyebilmek zordur. Özellikle tedbirlerin (sözde) uygulanması sırasında çocuk ve gençlerin tekrar suça yönelmeleri ile ilgili sayısal verilerin olmaması da idare tarafından vergi verenlerce karşılan bu hizmetlerin niteliklerini ve işlevlerini sorgulamayı engellemektedir. Bu durum denetimli serbestlik uygulamaları içinde geçerlidir. Bu süreçte ne kadar çocuk ve gencin tekrar suça yöneldiği ve kaç çocuğun bu nedenden dolayı denetim serbestlik uygulanmasında yararlanmadığı ve de bunun nedenleri ile ilgili veri ve çalışmalarının olmaması da bu konuda önemli bir eksikliklerdir. Bu eksiklik ise özellikle “gençlik kriminoloji” ve bu alandaki akademik, kurumsal eksiklikten ve de bunun bir eksiklik olarak görülmemesinden de kaynaklanmaktadır.

Özellikle madde kullanımı bağlamında uygulamada öne çıkan sağlık tedbirindeki durum hizmetin niteliğine ve yaklaşıma bağlı olarak daha da dramatiktir. Bilindiği gibi madde bağımlılığı ile ilgili sağlık tedbirleri veya denetimli serbestlik kapsamındaki uygulamalar büyük şehirlerde “Amatem”, “Egebam” şeklinde adlandırılan merkezler üzerinden veya üniversitelerin, devlet hastanelerinin psikiyatri servisleri üzerinden verilmektedir. Ancak bu merkezlerde dahil genel uygulama medikal tedavi ve daha sonra belli aralıklar ile yapılan idrar kontrolü üzerinden yapılırken kişisel ve sosyal sorunlar ile ilgili ihtiyaç ve destek programları bu süreçte oldukça şekilsel kalmaktadır. Veya hiç uygulanmaktadır. İlgili yönetmelikte buna zemin hazır niteliktedir. Bu arada TCK nunda uyuşturucu madde kullanımı ile ilgili 191 inci maddesi de oldukça tartışmalıdır. Bu kendine özgün madde ile “öğüt vermek” bile sürecin parçası yapılmıştır. Ayrıca, medikal hizmetin yanı sıra kişisel ve sosyal desteğe yönelik hizmetler aslında WHO tanımına göre sağlık hizmetinin bir parçası olması gerekmektedir. Medikal tedaviden sonra bu konudaki hizmetlerin sunulmaması veya tedavinin bir parçası olarak değerlendirilmez olmaması ve bunun faturalandırılmalarına yansıtılır

olmaması da bu tanım bağlamında kusurlu ve eksik bir hizmeti ortaya çıkarabilmektedir. Üstelik bu hizmette tedaviye yönelik motivasyon/istek, yöntem ve kimin uyguladığı oldukça önemlidir. Nerdeyse tedavinin en önemli kısmıdır. Ayrıca; hastanın tedavi edecek kişiyi seçme hakkının olması ve tedavi konusunda bilgi alındıktan sonra bunu kabul etmesi gibi hasta hakları ile ilgili boyutlarda bu sürecin temel bir parçasıdır. Bu teknik özellikler gözetilmeden mahkemenin doğrudan karar vermesi ile böyle bir sürecin başlatılır olması bu tedbir uygulamasını da sorunlu hale getirebilmektedir. Ayrıca en fazla on veya onbeş günlük yataklı bir medikal tedaviden sonra iyileşme halinin sağlandığının ve de yapılan idrar kontrollerinin uygulamada kabul edilir olması da ayrı bir sorun olabilmektedir. Üstelik bağımlılığa bağlı bu hastalık bağlamında suça yönelme oldukça olağan bir durumdur. Bu duruma rağmen tekrar bir suça yönelmede tedavinin niteliği ve süreçleri sorgulanmadan TCK ya göre yaptırımların uygulanır olması da bu uygulamanın tartışılması gereken en temel sorununu oluşturmaktadır. Şayet medikal tedaviden sonra ihtiyaç duyulan kişisel ve sosyal destek programları tedavinin bir parçası olarak önerilmemişse veya uygulanmamışsa ortada kusurlu bir hizmetin sonucunda çocuk ve genç açısından ayrı bir mağduriyette oluşmaktadır. Şayet böyle bir durumda tüm kusur, suç ve bedel çocuğa / gence yükletilmesi şeklinde ortaya çıkıyorsa böyle bir uygulama hem adil, hem insancıl hem de vicdani bir uygulama olamamaktadır. Bu açıdan tedbir kararı verilirken bu konuda ayrı bir özen gösterilmesi, sosyal inceleme raporlarının da bu yönde olması ve de sağlık tedbirini uygulanacak “kişi”nin alınan kararda tam olarak belirlenmesi bu açılardan da oldukça önemlidir. Nasıl bir kalp hastası bir ürolog tarafından tedavi edilemiyorsa veya her cerrah tarafından kalbe yönelik bir cerrahi müdahale yapılamıyorsa bu konuda aynıdır. Karar verilirken insanların sağlık konusunda kendileri için gösterdikleri özeninin de aslında aynen bu çocuklara da ayrıca gösterilmesi gerekmektedir. Yoksa böyle bir hastalık ve iyileşme sürecinde yaşanması oldukça olağan böyle bir durumu yaşayan çocuk ve gencin tekrar bir suç işlemesi durumunda tüm suçun ve bedelin sadece çocuk ve gence yükletilmesi bu açıdan da vicdani olamamaktadır. İdarenin nitelikli hizmet verme yükümlülüğü ve de bunlar gözetilmeden bir kararın verilmesi açısından da aslında hukuki bir sorunda bu açıdan ayrıca bulunmaktadır..

Bu konudaki özen ve içtenlik diğer tedbir kararlarının alınması ve uygulanması sırasında da geçerlidir. Çocuğun yarar ve esenliği için özellikle hizmetin niteliği oldukça önemli olup nitelik ve sorumluluk ayrıca sorgulanır olmalıdır. Bunun yapılmaması durumunda da tüm bedel çocuklara asla ödetilmemelidir. “ÇİĞLİK”ları duyma konusunda da bir istek ve “irade” gösterilmelidir.

Çimler yerine ezilen çocuklar...

12. Ayrıca bu konuda yaşanan kurumlar arasındaki koordinasyon eksikliği de kitapta sık sık katılanlar tarafından yansıtılmıştır. Bu durumun bu şekilde sık sık sorun olarak dile getirilmesi özellikle sosyal hizmetler alanındaki yapısal sorunun varlığını da ortaya koymaktadır. Fakat konu nedense bu yapısal sorun açısından pek fazla değerlendirilmemektedir. Özellikle tarihsel süreçte “modernleşme” ile de birlikte iç içe yaşanan “Aydınlanma” sürecine bağlı olarak dinsel değerlerin dünyevileştiği süreçte bir dinsel değer olan “hayırseverlik/yardımseverlikte” “medeni/yurttaş hukuk”u kapsamında “sosyal hizmetler” şeklinde ayrıca dönüşmüştür. Bu dönüşüm bağlamında bireylerin toplumsal açıdan korunmaları ile ilgili “sosyal hizmetler” de bir güvenlik, bir sağlık hizmeti gibi idare tarafından verilmesi gereken bir hizmet olarak öne çıkmıştır. “Lutuf” ve “minnet” ilişkisinden de uzaklaştırılmıştır. Bireylerin/kişilerin topluluk üyeliği/kardeşliği yerine “yurttaş” konumlanması bağlamında özgürleşmesinde de önemli bir araç olan bu hizmetler tercih edilen yönetim modeline göre de idari yapı içinde “hak” temelli, hukuksal güvenceyi öne çıkaracak şekilde yapılandırılmıştır. Böyle bir yapılanmanın içinde kamusal müdahaleyi de içeren “kamusal/idari vesayet” uygulaması da çocuk ve gençlerin korunmasına yönelik ayrı ve özel bir idari görev olarakta yapılandırılmıştır. Kurumsallaştırmıştır.

Ancak Türkiye'de “sosyal hizmetler” hala bir idari görev olarak görülmemektedir. Bir “hayırseverlik/yardımsesverlik” yaklaşımı üzerinden yürütölmek istendiği görölmektedir.(Ki bunun somut kanıtı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile ilgili Başbakanlık kararnamesi, bu yöndeki adlandırma ve de vakıflar üzerinden uygulanan sosyal yardım uygulamasıdır.)Ayrıca Roma Hukuku felsefesine dayalı olarak medeni hukuk kapsamındaki (ki Türk Medeni Kanununun İsviçre Yurttaşlık Kanunundan /ZGB uyarlanmıştır) çocuk dahil bireylerin kamusal müdahaleyi de içeren uygulamanın bir yargısal hizmet olarak değeriendirilmesi de yaşanan bu sorunlarda temel bir nedendir. İdare ise bu yaklaşıma göre bakım hizmeti veren bir işlevde konumlandırılmaktadır. Dolayısıyla kutsanan ezber ve kavramlar ile oluşan yaklaşıma ve de bu yönde oluşan her türlü “irade” ye dayalı temel bir yapısal ve yönlemsel sorun/sorunlar bulunmaktadır. 2012 yılında hala bu yönde sorun/sorunlar yaşanmamış olsaydı ister suç’a yönelen çocuk olsun tüm çocuk ve gençlerin toplumsal açıdan korunması ile ilgili idari birim “koruma” hizmeti ile ilgili ortaya çıkabilecek bu koordinasyon görevini de yerine getirmek zorundaydı. Bu nedenden dolayı ortada yaşanan koordinasyonla ilgili sorun oldukça yapay bir sorundur. Yapısal ,kurumsal,teknik eksiklik kaynaklıdır. Kurumsal güçlerin kendilerine ayrıca bahsettikleri güçlerinin korunması sorunudur.Teknik beceri ile de ilgilidir. Odağında ise “çocuk” yoktur.”Çocuk” burada araçtır. Aslında korunanın “çocuk” olmadığı, onun yerine uygulayıcıların ve sorumluların olduğu da öngörülebilir.(Çocuk Koruma (ma) Kanunu-2/2008; Sabev Yayınevi) Böyle bir durumda ve böyle bir kurumsal kültür yapısı ile de yaşanan bu sorun/sorunlara çözüm bulmakta olanaklı değildir. Bu yönde teknik/mesleksi, entellektüel ve akademik destekte oldukça sınırlıdır. Bu nedenden dolayı hem sosyal hizmetler ile ilgili hem de TCK nun 31 inci maddesi dahil gençlik ceza hukuku ile ilgili yapısal sorunları öne çıkarak bilinen ve var olan yöntem ve teknikler ile çözmek yerine konunun başka alanlara taşınması sorunu daha da çözümsüzlüğe itebilmektedir. Yedi seneden beri devam eden sorunlar bu arada daha da sürekli hale gelip derinleşirken,gelenekselleşirken mazeretler üretip gerçeklerin görülmesi de bu şekilde engellenebilmektedir. Bu arada denildiği gibi sonuç olarak filler çatışırken doğal olarak çimenlerin üzerindeki çocuklarda doğal olarak ezilmektedir.

SONUÇ ve ÖNERLER:

*Hem Çocuk Koruma Kanunu'nun uygulamalarına yönelik proje çalışmasını içeren kitapta yer alan bilgiler hem de Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünün çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemelerinin de yer aldığı ceza mahkemeleri ile ilgili 2011 yılı ile sayısal verilerine göre 2005 yılından beri Çocuk Koruma Kanunu başlığında yüzbinlerce çocuk ve gence yönelik yürütölen koruma ve ceza hukuku uygulamalarında çocuk ve gençlerin korunmasını içeren bir uygulamanın var olduğunu öngörmek oldukça zordur. Bu bağlamda;2005 yılından beri yürürlükte olan “Çocuk Koruma Kanunu”nun bir “Çocuk Koruma(ma) Kanunu” olduğunu uygulamalar ve veriler somut bir şekilde yansıtmaktadır.

*Gene sayısal veriler bağlamında; kanunun uygulamasında öne çıkan çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemeleri çocuk ve gençleri yargılayan diğer yetişkinlere yönelik ceza mahkemelerinden yaptırımlar ve işlev açısından da bir farklılık göstermemektedir. Hatta özel işlevle kurulmuş olan bu mahkemeler genel ceza mahkemelerinin uygulamasından da farklılaşmamaktadır. Ayrışmamaktadır.

*Bu mahkemelerin “Çocuk Koruma Kanunu” başlığında öne çıkarılan ve medeni/yurttaş hukuk kapsamındaki “Koruma” kavramı ve işlevi ile de örtüşemediği açıkça görölmektedir. Uygulamanın öncelikle TCK'nun 31 inci maddesine yönelik olması ve bu maddenin de öncelikle cezalandırmayı hedeflemesi sadece algıyı farklılaştırmaktadır. Sonuç olarak ortaya yanıtıcı, çocuk ve gençlerin yarar ve esenliğini engelleyici bir uygulama öne çıkmaktadır..Sonuç olarak ortaya yanıtıcı ve her sene 200 binin üzerindeki çocuk ve gencin yarar ve esenliğini engelleyici bir uygulama öne çıkmaktadır.

*Sayısal verilere yansıdığı kadarı ile 2011 yılında bu mahkemelerin TCK'nun 31 maddesi bağlamında aldığı (105.739) karardan ancak (148) sinin "koruyucu ve destekleyici tedbirler" bağlamındaki güvenlik tedbiri kararı olması ve bu kararların hem çocuk ve gençlerin korunması hem de bunları birer "çocuk" olarak değerlendirmesi bağlamında alınmış olmaları da aslında sözünde bittiği yerdir. Bu mahkemelerin ve uygulamanın "koruma" yerine cezalandırmaya nasıl da odaklı olduğu vede çocuk ve gençleri nasıl bir "yetişkin" gibi ele alındığını da somutlandırmaktadır.Tedbirlere yönelik bu uygulamanın aslında "özde" değil "sözde" olduğunu vurgulamaktadır..Bu yönde ki eğitim çalışmalarının da yetersiz kaldığı ve bir katkı vermediği de anlaşılmaktadır."Zihinlerin değişmesi gerektiği" gibi söylemleride gereksizleştirmektedir.Hatta bu mahkemelerin bir "çocuk mahkemeleri" olduğu, çocuk ve gençlere yönelik özel bir yargılama yöntemin varlığından söz etmeyi de doğal olarak engellemektedir. Var olduğu yönündeki söylemede yanıltıcı bir nitelik kazandırabilmektedir.

*Bu açıdan; çocuk ve gençleri önce bir "yetişkin" olarak kabul eden ve 12-15 yaşındaki çocukların bunu kanıtlanmasını bile çocuk ve gençlere bırakan TCK nun 31 inci maddesini uygulamaya yönelik bu mahkemelerinin ayrı bir çocuk mahkemeleri olarak işlev görmelerine gerek olmadığı ve bunların yaygınlaşması gibi ihtiyaç doğurmadığı da açıkça anlaşılmaktadır. Çünkü aynı işlevin normal yetişkinlere yönelik mahkemeler tarafından da aynı şekilde yerine getirildiği görülmektedir.

*Özellikle bu durum ile çocuk ve gençlerin yarar ve esenliğinin gözetilmesi açısından; halen uygulanmakta olan Çocuk Koruma Kanunu uygulamalarına ve ceza hukuku alanındaki uygulamanın TCK'nun 31 madde üzerinden şekillenmesine son verilmeside öncelikli bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır. Çünkü, 12 yaşından yukarı çocuk ve gençleri bir yetişkin gibi değerlendirip cezalandırılmasını hedefleyen TCK'nun 31 inci maddesi uygulamada kaldığı sürece mevcut uygulamanın farklı ve çağdaş bir uygulama olması da mümkün değildir. Bu maddenin aynen devam etmesi ve de sadece usul kanununda yapılacak iyileştirmeler yapılması da bu açıdan yeterli ol(a)mayacaktır.

*Üstelik Çocuk Koruma Kanunu ve çocuk mahkemeleri en azında Türkiye'nin de dahil olduğu Roma Hukuku felsefesi ve sistemi bağlamında ayrı ayrı uygulaması gereken medeni/yurttaş hukuku ile ceza hukuku uygulamalarını birleştirmesi nedeniyle felsefe ve sistem açıdan da yanlış bir şekilde yapılandırılmıştır. Bu nedene de bağlı olarak kamusal müdahale yetkisini de içeren çocukların ve gençlerin korunması ile ilgili hem idari/yönetimsel hem de hukuksal açıdan önemli bir yapısal sorunda bulunmaktadır. Uygulama bu açıdan teknik ve kurumsal olarakta yanlış ve eksik yapılandırılmıştır.

*Yaşanan yapısal ve yönetsel teknik sorunların ise ortadan kaldırılması ve çözüm bulunması için ise yapılması gereken şeyler aslında bellidir. Yapılması gerekenlerde (görülme istendiği takdirde) bir asırdan beri uygulanan modellerde açıkça yer almaktadır. Bu bağlamda önce medeni/yurttaş Hukuku ile ceza hukuku uygulamaları teknik olarak ayrı ayrı uygulanmalıdır. Yapılmalıdır.Özellikle de çocuk ve gençler dahil bireyin yurttaş temeli ile toplumsal/kamusal açıdan sosyal hizmetler bağlamında bir görev olarak korunması ile ilgili medeni/yurttaş hukuku uygulamaları bir yargısal görev olarak değil de öncelikle bir idari görev olarak görülmelidir. Bu yönde kurumsallaşmalıdır.Bakış yaklaşım ve en önemlisi bu yöndeki kutsanan ezberler ,kavramlar tartışılmalıdır vede değiştirilmelidir..

*Bunları ise uygulamak hem kolaydır hem de zordur. Bu yüzden, bir asır önceki yaklaşıma dayalı geleneksel bir uygulama yönünde 2005 yılından beri ortaya konan "irade" den öncelikle vazgeçilmelidir. Bu yönde kutsanan ezber ve kavramların korunmasına yönelik direnç ve ısrara son verilmelidir. Sonra yöntem ve model tercihi yapılmalıdır. Bu yöntem ve model tercihi ise İngiltere gibi ülkelerde uygulanan "Commen Law Hukuku" ile Kıta Avrupasındaki uygulamaları belirleyen "Roma Hukuku" arasından olmalıdır. Bu bağlamda özellikle Türk Medeni Kanununun "Roma Hukuku"na dayalı "İsviçre Yurttaş/Medeni Kanunun/ZGB"dan uyarlanmış olması, gene Türk Ceza Kanunu uygulamalarının da "Roma

Hukuku”na dayalı İtalyan ve Alman Ceza Hukukundan uyarlanmış olmaları Roma Hukukuna dayalı yöntem ve modelleri öne çıkarmaktadır. Uluslararası sözleşmelerde bu yönde ayrı bir zorunluluk getirmektedir. Bazı teknik yöntemler dışında İngiltere gibi örneklerden yola çıkmak ise doğal olarak Çin yemek çubuğuyla veya çatalla çorba içmeyle de eş anlamlı olabilmektedir.

*Bu açıdan Roma Hukuku felsefesine dayalı olarak öncelikle çocuk ve gençlere yönelik ceza hukuku uygulamaları ile kamusal müdahaleyi de içeren çocuk ve gençlerin medeni/ yurttaş hukuku kapsamındaki uygulamaları hem ayrı ayrı hem de bir birine paralel şekilde yapılandırılması gerekmektedir. Bu yöndeki uygulamalar bağlamında “medeni/yurttaşlık hukuku” kapsamındaki kamusal müdahale yetkisini de içeren sosyal hizmetler uygulamasına yönelik çocuk ve gençlerin korunmaları ile ilgili ayrı bir “Çocuk ve Gençlik Koruma Kanunu” başlığı altında çerçeve bir yasal düzenleme yapılmalıdır. İdari yapı içinde de ayrı bir idari görev şeklinde de kurumsallaşıp yapılandırılmadığıdır. Bu çerçeve yasa, aynı zamanda idari bir görev ve yükümlülük olarak öngörülebilecek genel bir Sosyal Hizmetler uygulaması ile ilgili genel bir çerçeve yasada ayrıca düzenlenebilir.

*Ceza hukuku ile ilgili ise suça yönelen çocuk ve gençlerin yargılanmaları ile ilgili ayrı bir “Gençlik Ceza Kanunu” başlığında genel ceza uygulamalarından ayrı bir yasal düzenleme yapılmalıdır. Mahkemeler, usul ve yaptırımlar bu düzenleme kapsamında yürütülmelidir. Cezalandırma yerine çocuk ve gençlerin genel yargılanma sisteminin dışında kalması veya tekrar suça yönelmesini engellemeye yönelik bir asırdan beri var olan yaklaşım öne çıkarılmalıdır. Ceza sorumluluk yaşı yükseltilmelidir.18 yaşına kadar olan çocuk ve genç öncelikle birer “çocuk” ve “genç” olarak kabul edilmelidir. Küçük suçlar için ayrıca uyarı, çalışma cezası gibi eğitimi öne çıkaran yaptırımlarda uzlaşma gibi yeni uygulamalar ile birlikte yer almalıdır.

*Çocuk ve gencin yarar ve esenliğine yönelik düzenlenmesi gereken sosyal inceleme raporunun işlevi BM Pekin Kuralınının 16 maddesinde yer alan kurala da uyumlaştırılmalıdır. Bir “bilirkişi raporu” yerine bu rapora bir “delil” niteliği özelliği ve işlevi kazandırılmalıdır. Mahkemelerde görevli olan sosyal çalışma görevlileri ise mahkemede görev yapmamalıdır. Bu raporlama görevi ya kamusal müdahaleyi de içeren koruma ile ilgili sosyal hizmetler yapılanmasında yer alacak olan birim üzerinden yapılmalıdır. Ya da çocuk ve gençlere yönelik adliye ortamının dışında savcılık uygulaması bağlamında ayrı bir şekilde oluşturulacak “gençlik savcılığı” biriminde ve de hiyerarşik bir şekilde görevlendirilmeyen “sosyal hizmet uzmanı/sosyal çalışmacı” veya bu nitelikteki sosyal hizmetler görevlileri tarafından yapılabilir olmalıdır.Böyle bir yapılanmaya ayrıca denetimli serbestlik uygulamaları da eklenebilmelidir.Nitelik ve işlev öne çıkarılmalıdır.

*Roma Hukuku felsefesine dayalı hem ceza hukuku uygulamasına hem de medeni hukuku uygulamasına yönelik bir birinden ayrı ama biri birine paralel iki farklı model genel uygulamada öne çıkmaktadır.(Türkiye'deki uygulama nerdeyse bir asırdan beri terk edilen bir uygulama olup oldukça kendine özgündür.) Birinci model uygulama; kamusal müdahaleyi de içeren çocuk ve gençlerin korunması ile ilgili kurumsal idari yapıda ayrıca oluşturulan birim üzerinden yapılmaktadır.. Böylece bu birim raporlamanın, uygulamanın ve sürecin temel bir parçası olmaktadır.. Rapor aynı zamanda bir delil niteliğindedir. İdare; yargısal bir görevde işlev ve konum açısından eşit, teknik ve taraf olarak konumlandırılmıştır.”Medeni/Yurttaşlık” Hukuku kapsamında sosyal hizmet yöntemlerini içeren uygulamalar ile eğitimi amaçlayan ceza hukuku uygulamaları hem bir taraftan ayrışırken aynı amaca yönelik paralel uygulamalar olarakta uygulamada yer alabilmektedir. (Örnek uygulama Almanya'dır, Hollanda'dır.İsviçre'dir,Avusturya'dır.Ki bu uygulamalar radikal yeni uygulamalar değildir.Nerdeyse bir asırdan beri devam eden uygulamalardır.)

*Ceza uygulaması ile ilgili diğer modeldeki uygulama ise “Gençlik Savcılığı” şeklinde savcılıklarda oluşturulan ayrı bir birim ve yapı üzerinden verilmesi üzerinedir. (Örnek

uygulama İsviçre'deki bazı kantonlar)Kamusal müdahaleyi de içeren idari yapılanmanın içinde yer alan birim bu uygulamada gene yer almaktadır. İşlevi de gene bu yöndedir.

Çocuk ve gençlerin genel yargılama sisteminin dışında tutulması ve eğitimin yaptırımlarda öne çıkması her iki uygulamada da özellikli bir hedefdir. Uygulamada yer alan ikinci modelde olduğu gibi bazı yaptırımların uygulama yetkisi “Gençlik Ceza Kanunu” uygulaması bağlamında ayrıca savcılık birimine de verilmektedir. Bu bağlamda ihtiyaç duyulan ve öngörülen tedbir kararlarının uygulanması da bu birim üzerinden uygulanabilir ve izlenebilir olmaktadır. Yaptırımların öncelikle “eğitim” odaklı olması bağlamında da medeni/yurttaşlık hukuku kapsamındaki idare tarafından yerine getirilmesi gereken uygulamalar ile gençlik ceza hukuku kapsamındaki uygulamalar ve işlevde bu şekilde zaman zaman ayrışabilmektedir. Veya birleşebilmektedir. Bu süreçte “eğitim” kapsamında uygun müdahale yöntemleri de denenebilir. En uygun olan önerilmeli ve de uygulanmalıdır. Böyle bir modelde “Gençlik Savcılığı” aynı zamanda “infaz” kapsamındaki uygulamalarının bir parçası da olabilmelidir. Öte yandan bu düzenlemeler bağlamında çocuk ve gence yönelik bir yargısal süreç başladığı anda bu durumun ayrıca koruma hizmetini idari bir görev olarak yürüten birime bildirilmesi de bir zorunluluk olarak uygulamada ayrıca öngörülmelidir.

*Uygulamanın böyle bir model bağlamında savcılıkta oluşan birim üzerinde yapılandırılması sonucunda da çocuk ve gence yönelik bir iddianame düzenlemesi durumunda iddianamelerin de öncelikle bir “iddianame” gibi olması da sağlanabilmelidir. Rapor ise böyle bir süreçte bir delil olarak bu iddianamenin bir parçası olurken aynı zamanda sürecin nasıl yönetileceği ve bunun çocuk ve gencin nasıl yararına olacağına somutlanabilmektedir. Ayrıca süreç savcılık tarafından yerine getirileceği için raporu düzenleyende sürecin doğal bir parçası olarak uygulamada yer almaktadır. Ceza mahkemelerinden birinin “Gençlik Mahkemesi” olarak yer aldığı uygulamada mahkeme ise karar verme konusunda daha fazla öne çıkabilmektedir. Yargılama ise bir veya iki duruşmada sonuçlanabilmektedir..

*Şayet raporlamanın “gençlik savcılığı” şeklindeki birim üzerinde yapılmaması düşünüldüğü takdirde ise bu raporlamanın adli/yargı sisteminde bağımsız bir şekilde oluşturulacak ayrı bir birim üzerinden yapılması da bir alternatif olabilir. Bu birime denetimli serbestlik uygulaması da eklenebilir.

*Türkiye'deki hukuk sisteminin Roma Hukuku felsefesi dayalı olması ve de “Türk Medeni Kanunu”nun İsviçre'den uyarlanması nedeniyle örnek olabilecek bu model uygulamalara göre dünyada hiçbir örneği olmayan Çocuk Ağır Ceza mahkemeleri uygulamasına son verilmelidir. Bu amaçla görevlendirilecek mahkemeler ise heyetli veya heyetsiz “gençlik mahkemeleri” olarak ayrıca yapılandırılabilir. Veya numaralı mahkemelerden biri bu amaca yönelik ayrıca görevlendirilebilir. Heyette ise hukukçu dışında ayrıca bu alanda çalışanlarda yargıç olarak görevlendirilebilir. Bilirkişi gibi yargılama süresini uzatan ek uygulamalar da bu şekilde kısıtlanabilir.

*Bu arada çocuklar ile ilgili sorunlar gündeme geldiği zaman yurtdışı uygulamalar bağlamında sık sık bu konuda STK/NGO'ların da görev almalarına yönelik önerilerde gündeme gelmektedir. Bu öneriler aslında ülkelerin tercih ettiği yönetim modelleri , vergi sistemi vede tarihsel sürece dayalı “subsidiarite” ilkesi bağlamında hem doğru önerilerdir. Hem de bu ilkeler ve yönetim modelleri,vergi veren yurttaş ve idare ilişkileri gibi boyutlar değerlendirilmeden yapılmış eksik önerilerdir. Özellikle STK/NGO'lar birçok ülkede tercih edilen yönetim modeli (ki bu yönetim modeli federal yönetim modelidir) böyle bir sürecin parçasıdır. Ancak sosyal hizmetler ile bağlantılı böyle bir sürecin parçası oldukları anda da özellikle Kıta Avrupa'sında verdikleri hizmet ve nitelik açısından hizmet alana yönelik kamu hukuku bağlamında idari hukuk kapsamına girerek tüzel kimlikleri ile ilgili özel hukuk alanından da ayrışmaktadırlar. Böylece hizmetin niteliği de sorgulanır olmaktadır. Bu ayırım yapılmadan ve de bu konuda STK/NGO'lar sosyal hizmetler ile ilgili böyle bir sürecin parçası

yapılmak istenmesi durumunda ise böyle bir uygulama yanlış ve de her zaman olduğu gibi kendine özgü bir uygulama olacaktır.

*Ayrıca böyle bir uygulama hedeflendiği zaman hem idari yapı içindeki “koruma” alanında çalışanlar ile gençlik ceza hukukunda çalışan savcı ,avukat,yargıç ve diğer çalışanların yanı sıra ,akademisyenler ve de bu konu ile ilgili sağlık,eğitim alanlarında çalışanların her sene biraraya gelerek “konferans” şeklindeki bir çalışma için toplanmaları sağlanmalıdır.. Belli bir güncel konuyu tartışıp değerlendirerek uygulamaya yönelik sonuçlar ve sorunlara yönelik çözüm önerileri ortaya konulmalıdır.Bu toplantılar iki senede de bir de yapılabilir. Diğer senelerdeki toplantılar bölgesel nitelikli de olabilir.Ayrıca uygulamada “gençlik kriminolojisi/suç bilimi”de önemli bir eksiklik vardır.Bu eksikliğinde giderilmesine yönelik akademisyenler ile birlikte araştırmalar,yöntemler geliştirecek olanlarında yer aldığı özerk bir “Gençlik Koruma ve Kriminolojisi Enstitüsü” gibi bir kurumsal yapı da oluşturulmalıdır.Konferanslarda bu yapı üzerinden düzenlenmelidir. Sorunlar,ihtiyaçlar,yöntemler ve çözümlerde bilimsel yöntemlerle tartışılabilir olmalıdır. ”Oldu bitti” veya “ben yaptım oldu” yaklaşımı yerine öneriler bu konferanslarda tartışıldıktan sonra uygulamalara da yansıtılmalıdır.

* Ancak çocuk ve gençlerin yarar ve esenliğine yönelik yeni bir uygulamanın başlatılabilmesi için de öncelikle bu konuyu önemsemek,içten davranmak ve de bu yönde teknik,entellektüel,siyasi bir irade var olmalıdır.Asıl önemlisi ise geleneksel bir uygulama yerine bir asırdan beri var olan çağdaş bir uygulama Türkiye Cumhuriyeti çocuk ve gençlerine uygun görülmelidir.Şimdiye kadar kutsanan yanlış,eksik ve iç hukukun bir parçası olan uluslararası sözleşmelere aykırı ezber ve kavramlardan da mazeretler üretmeden vaz geçilmelidir. “İrade” de de artık bu yönde olmalıdır.Bu yönde de kendimizi hem daha fazla kandırmamalıyız.Hemde toplumu yanıltmaya devam etmememiz de gerekmektedir..

Ancak bu yönde bir iradenin olmadığı da yaşanan bir gerçektir. Bu durum umut sahibi olmayıda doğal olarak engellemektedir.Fakat her sene en az 200 bin fazla fazla Türkiye Cumhuriyeti yurttaş çocuk ve gencin kendilerine uygun görülen bir asır önceki uygulamalar bağlamında yaşadıkları bu durum ve bu konu; en azından taş atan çocukların yaşadıkları sorununun kamuoyuna taşındığı gibi gündeme taşınabilinmelidir.Bu konuda susmanında yaşananlara katkı vermesi nedeniyle uygun bir çözüme ulaşılan kadar da gündemde kalması sağlanabilinmelidir.Söylemler yerine bu yöndeki hukuksal tüm araçlar öncelikle denenmelidir.Yöntemleştirilmelidir.Kullanılmalıdır.Bu yönde içten bir çaba gösterilmelidir.Bu çabalar sözde kalıp çocuk ve gençler bu açıdan da ayrıca istismar edilmemelidir.Onlar için bir şey yapılmış gibi bir görüntüde verilmemelidir. Urla; 1 Eylül 2012

Son söz.

Her çözüm, kendi sorunu; her sorun, kendi çözümünü içinde saklar.

Nihat Tarimeri
Sosyal Hizmet Uzmanı
0543 769 29 49

KAYNAKÇA;

1. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu;
2. 6327 sayılı “Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun.
3. .633 Sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname..
4. T.C.Anayasa

5. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
6. Maja Feldman; Handbuch Sozialwesen Schweiz; Verlag Pro juventute /1987
7. Schweizerische Zivilgesetzbuch /ZGB
8. Nihat Tarimeri, Çocuk Koruma(ma) Kanunu ;Sabev Yayınevi;2007-
9. Nihat Tarimeri ; Çocuk Koruma(ma) Kanunu 2 ,Sabev Yayınevi,2008
10. Ceza Sorumluluğunun Değerlendirme Rehberi/2010
11. B.M Çocuk Hakları Sözleşmesi
12. B.M “Çocuk Adaleti Sisteminin Uygulanması Hakkında Asgari Standart Kurallar (Pekin Kuralları/”Rule”/29.11.1985-40/33)”
13. Basel Jugendanwaltschaft;Jugendstrafrecht/2011
14. Bundesgesetz über das Jugendstrafrecht (Jugendstrafgesetz, JstG)/İsviçre Gençlik Ceza Kanunu
15. Prof. Dr. Frieder Düinkel, Universität Greifswald;Entwicklungen der Jugendkriminalität und des Jugendstrafrechts in Europa – ein Vergleich
16. Michael Kilchling;Gurndlinien des Jugendstrafrechts in Europa/DVJJ
17. “Türkiye Çocuk Adalet Sistemine Sivil Toplum Gözüyle Bakış Projesi Kitabında/2012;Türkiye Çocuklara Özgürlük Özgürlük Vakfı yayını